

• У загальноосвітніх навчальних закладах і закладах освіти обласного підпорядкування іновлено тематичні виставки, експозиції у бібліотеках, музеях, музейних кімнатах, кутючках бойової слави щодо висвітлення подвигу воїнів-інтернаціоналістів, борців за збереження суверенітету і незалежності України (створено 89 експозицій, присвячених героям АТО); проведено освітньо-виховні заходи, присвячені вшануванню воїнів, громадян України, які брали участь у миротворчих місіях, антитерористичних операціях (уроки мужності, виховні години, літнійки-реквієми, засідання «круглих столів», літературні години, бібліотечні уроки, усні журнали, зустрічі з учасниками Євромайдану, перегляди документальних стрічок «Майдан. Українська Революція», конкурси дитячих малюнків).

- Військово-патріотичне виховання в часі, коли українці відстоюють цілесність і суверенітет Батьківщини, в кваж актуальним.
- Виховання патріотів держави, формування у дітей загальнолюдських якостей, відповідальності, справедливості, правдивості – це головне завдання педагогів СЗШ № 59 Кривого Рогу.

Саме на її базі 19 лютого з нагоди 71-ї річниці визволення Кривого Рогу від нацистських захарбників і Дня вшанування пам'яті учасників бойових дій на території інших держав відбувається районний семінар «Створення умов для особистістного розвит-

ку і творчої самореалізації учнів засобами оборонно-масової роботи, військово-патріотичного виховання».

Учасники семінару ознайомилися із системою роботи закладу з цього питання, відвідали школійний музей, виховні заходи, тренінгові заняття, заняття гуртка «Захист Вітчизни».

На семінарі йшлося про те, що сьогодні нашої державі вимагає зростання ролі військової підготовки у стінах навчального закладу і предмета «Захист Вітчизни».

Школа є одним із осередків з підготовки молоді до захисту Вітчизни!

- У КЗ «Ліпець» міста Орджонікіძє відбувається захист презентацій учнів 9-11 класів під гаслом «Час і досі не загої рані».

Заступник директора ліцею Л.М. Біднук наголосила на тому, що молоде покоління повинне знати про страшній сторінки афганської війни, пам'ятати, що серед нас живуть люди, які в 20-30 роках стали свідками, учасниками, героями цих воєнних дій. І ми маємо писати їхньою мужністю, подвигом, героїзмом. Афганістан ще довго буде болем в серцях багатьох із нас – загиблих не повернути.

Учні затамували подих, коли слухали захист презентацій про етапи війни, про технічні і фінансові втрати під час конфлікту, про бійців, які були учнями навчальних закладів міста і загинули в боях на території Афганістану. Це: Володимир Отінов, Павло Жуков, Віктор Попов, Андрій Макаричев, Віталій Губа, Сергій Клоков, Григорій Мамедов, Сергій Мельник.

У бібліотеці учні зустрічалися з учасниками бойових дій в Афганістані С.В. Костецьким та О.А. Гринером, які розповіли про страшні дні тієї війни, про «Чорний тульпан», проспівали авторські пісні про події на території Афганістану. У 10 класі учні спілкувалися з війном-інтернаціоналістом С.В. Кравченком, читали вірші на воєнну тематику, подарували гостю свої малюнки, квіти, солодощі. Хвилиною мовчання та запаленими свічками присутні відзначали пам'ять усіх загиблих.

СЛАВА ВОЇНАМ АТО!

Куточки слави воїнів АТО

У навчальних закладах Дніпропетровщини учні разом із педагогами створюють тематичні експозиції, присвячені мужності і

відвазі бійців Української армії. У школах різних міст по всій області також відкриваються меморіальні дошки з іменами випускників і жителів різних міст, які віддали своє життя за Україну.

Під час перебування на ротації військові часто отримують запрошення від дітей відвідувати їхні відкриті уроки і провести години спілкування.

Над створенням кімнат слави працюють пошукові групи. До їхнього складу входять школярі, викладачі та волонтери. Усі знаходяться відомими короткий опис. Про символи збройного антитерористичного конфлікту на Сході України, зібрані у школівських музеях, приходять розповідати і самі бійці АТО.

Однією з цікавих експозицій є зала бойової слави «Герої живуть поруч», яку відкрито у Вільногірській загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів № 2. Тут діти власноруч спробували відтворити елементи побуту українських військових, які передувають в зоні АТО. У залі розмістили також мапу бойових дій і символічний вказівник найяричіших точок антитерористичної операції.

Загалом більшість патріотичних експозицій складається з деталей військової амуніції, гільз, уламків снарядів і пропорів, які бійці передають дітям у відповідь на їхні листи та подарунки.

По всій області, у школах різних міст з'являються меморіальні дошки та куточки мужності. Тут можна дізнатися, про те, яких

Студенти Дніпродзержинська збиратимуть кошти для солдат АТО співом

19 лютого у концертному залі Дніпродзержинського обласного музичного училища відбулася громадська благодійна акція «А війна поруч». Студенти музичилища підготували концерт. На заході прийшли всі небайдужі патріоти України: військовослужбовці, родичі загиблих воїнів, представники органів місцевого самоврядування, мешканці міста, учні та студенти навчальних закладів.

Організатори акції сподіваються, що проведення таких заходів також сприятиме національно-патріотичному вихованню молоді. Під час концерту зібрали кошти на підтримку бійців Збройних Сил України, які знаходяться у зоні проведення АТО на Сході України.

Діти ДРЦ «Перлина Придніпров'я» передали власноруч вироблені обереги пораненим бійцям АТО

Наприкінці навчальної зміни вихованці дитячо-реабілітаційного центру «Перлина Придніпров'я» відвідали військовий шпиталь у селищі Черкаське, провідвали бійців, які захищають нашу країну і мир в ній. Діти привезли солдатам печиво та обереги, зроблені власноруч. А також написали вірші, в яких сердечно побажали здоров'я хлопцям, які віддано свої життя за Україну.

Також до шпиталю привезли допомогу, яку збрали школи області.

Директор «Перлини Придніпров'я» Наталія Олійник сказала: «Центр долгувся до допомоги, яку надає керівництво області пораненим бійцям АТО, та підтримав акцію «Повертається живим». Ці невеличкі вироби – насправді – обереги, адже те, до чого доторкаються дитячі руки, є святым. Ми в тилу будемо постійно доводити, що болівлюмо

за наших воїнів, що завжди з ними, що їх обов'язково дочекаємося».

Участь дитячого центру в акції стала можливим завдяки радникові голови облдержадміністрації Олексію Салюку. «Ми звернулися до нього. Він не лише порадив, де допомога центру буде найпотрібнішою, а й вирішив технічні питання візиту дітей до поранених бійців. Також за його підтримки до шпиталю була направлена гуманітарна допомога», – наголосила Наталія Олійник.

Всі діти поставилися до ініціативи дружньо – та з розумінням. Вечорами гурткова робота починалася з виготовлення оберегів і зачіпкувалася листами, малюнками. Діти навіть написали вірші, які озвучили солдатам.

Працівники юдальні також підтримали ініціативу – разом з дітьми підготували солдатам подарунки у вигляді сердец. Ці «сердечка» – символ любові та віри в солдат АТО.

«Ми підготували обереги нашим бійцям, які перебувають в госпіталях, щоб підтримати їх. Все це ми зробили від усього серця. Ми хочемо довести, що дуже їх любимо, віячні за те, що зараз живемо під мирним небом, що живі наші рідні та близькі.

Там, на Сході, багато страшного відбувається, але ми віримо, що бійці впораються з цим. А ми, як зможемо, морально їх підтримаємо. Ім є за що боротися», – зазначила учасниця акції Світлана Осауленко.

Бійці зустріли дітей з радістю. «Ми дуже радіємо підтримці дітей. Подарунки та обе-

СВЯТО МАСЛЯНОЇ в найкращих традиціях благодійництва

У Дніпропетровському центрі професійної освіти 18 лютого до свята Масляної організували благодійний ярмарок. До участі в ньому були запрошенні учні 9-11 класів з району. Під час заходу відбулися: святковий концерт, конкурс та ігри, сценки проводів зими, майстер-класи з виготовлення ляльок-мотанок. Молодь

ознайомилася із традиціями святкування Масляної, переглянула тематичні фільми.

Майбутні кулінари, учні І та ІІ курсів, разом зі своїми майстрами виробничого навчання приготували 300 млніц: із м'ясою, сиром, яблучками та корицею – і передали смачні дарунки військовим, які наразі перевозять у міській лікарні.

Представники учнівського самоврядування ДЦПО спільно з Департаментом освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації честували млинцями та вітлії з Масляною справжніх патріотів – українських бійців.

Усі присутні на святкуванні Масляної переконалися, що в нашому навчальному закладі можна не тільки опанувати професію, розвивати свої творчі здібності, але і набути досвіду громадянської активності та волонтерського руху.

Тетяна МАРТИНОВА, заступник директора з виховної роботи ДЦПО

НОВИНИ

2-28 лютого – обласна Інтернет-олімпіада зофісного програмування на базі комунального позашкільного навчального закладу «Дніпропетровський обласний центр науково-технічної творчості та інформаційних технологій учнівської молоді».

10-12 лютого у Києві на базі Національного еколого-натуралистичного центру учнівської молоді відбувся Всеукраїнський конкурс юних зоологів і тваринників. Участь у ньому взяли переможці заочного туру з Дніпропетровського району та Кривого Рогу, які посіли I місце та отримали диплом учасника конкурсу.

19-22 лютого – обласні змагання з автомобільного спорту (трасові моделі) на базі Міської станції юних техніків» Дніпропетровська.

У лютому підібто підсумки змагань, які відбулися в січні, це: • обласний заочний конкурс з комп'ютерної графіки та анимації на базі Дніпропетровського обласного центру науково-технічної творчості та інформаційних технологій учнівської молоді; • обласний етап Всеукраїнського юнацького фестивалю «В об'єктиві натураліста» на базі обласного еколого-натуралистичного центру дітей та учнівської молоді. Детальніше – на сайтах: osctt.dp.ua та www.dneprrnat.dp.ua/.

Трипас:

• **20 лютого-20 березня** – I-ий (заочний) етап і 9 квітня II (очиний) етап обласного конкурсу з астрономії в рамках обласної Віртуальної аерокосмічної школи (ДОЦНТГ та ГТУМ);

• протягом лютого-квітня – щорічний обласний конкурс творчості юних журналістів «Юнітелепрес» на тему: «Моменти життя» (Дніпропетровський обласний дитячо-юнацький кіноцентр «Веснянка»).

27 лютого 70 юних науковців Дніпропетровщини презентували свої розробки на обласній виставці

«МИРНИЙ КОСМОС»

Учасниками виставки-конкурсу, яка на Дніпропетровщині проходить вже 34-й рік поспіль на базі Дніпропетровського обласного центру науково-технічної творчості та інформаційних технологій учнівської молоді, стали школярі віком від 9 до 17 років.

У день відкриття 70 юних конструкторів і винахідників представили свої роботи у 9 тематичних секціях: «Ракетно-космічна техніка», «Космічна біологія та медицина», «Космічна фізика та астрономія», «Глобальні проблеми людства», «Екологія та космонавтика», «Програмування обчислювальна техніка», «Лю-

дина, духовність і Всесвіт», «Історія розвитку авіації і космосу», «Космічні наукові дослідження».

Четверокласники з Кривого Рогу, 9-тирічні Антон Русинченко та Андрій Кононенко учасниками виставки стали вперше.

У секції «Ракетно-космічна техніка» маленькі дослідники представили свій спільній проект моделі марсіанського космічного модуля «Вулику». Хлопці кажуть, що такий корабель може бути запущений вже в найближчі роки, а поки що Антон і Андрій планують працювати над удосконаленням аварійних систем свого космічного шагту.

«Вулику» створено для першого поселення людей на Marsі та для розробок там корисних копалин. Наша модель складається з монтажної платформи, блоку космічного модуля «Вулику» і вантажно-транспортного корабля «Пасічник». Для кожного відділення необхідна буде окрема група екіпажу. Треба ще поправити над системою аварійного порятунку

люді, але запускати модуль можна вже десь у 2020 році», – упевнені розробники.

Їхній більш досвідчений колега, вихованець гуртка космічного моделювання станції юних техніків Жовтневого району Микита Криворічко презентував макет космічного апарату, який може збирати сміття на орбіті. Свою розробку юний конструктор вважає вдоско-

наленням англійських пристрів і сподівається, що його проект може бути втілений в Україні: «Мій ракетний комплекс має на зу

«Україна», і я пропоную виготовляти всі необхідні деталі для нього на потужних підприємствах саме України.

Я знаю, що до цього часу космічні комплекси для утилізації сміття не розроблялися. Лише в Англії виготовляли спеціальні маленькі пристрії для цього. Мені спало на думку, що можна виготовити ракету, яка б збирала такі пристрії і викидала їх на орбіту. Там ця техніка зможе виконувати свою роботу з утилізацією сміття».

Усі призери отримали почесні дипломи та подарунки. Крім того, троє авторів найкращих робіт представлятимуть Дніпропетровщину на Всеукраїнському конкурсі «Людина, космос і духовність».

никівського району». За результатами першості дівчина отримала диплом учасниці.

До складу експертного журі конкурсу увійшли вчені Національного університету біоресурсів і природокористування, Інституту зоології ім. П.І. Шмальгаузена, Національної академії наук України та працівники Київського зоологічного парку загальнодержавного значення.

ДОСЛІДЖЕННЯ СИЗИХ ГОЛУБІВ

принесли криворізькому школарю перемогу у Всеукраїнському конкурсі

У фіналі Всеукраїнської першості юних зоологів і тваринників взяли участь близько 70 школярів із різних регіонів країни.

Підбіття підсумків змагання проходило 10-12 лютого у Київському національному еколого-натуралистичному центрі учнівської молоді.

Одинадцятикласник СЗШ № 126 Кривого Рогу Роман Потапенко презентував своє дослідження у секції «Зоологія». Його роботу з «Виявлення територіальних відмінностей у характері забарвлення сизих голубів у міських умовах» конкурсне журі визнalo гідною I місця. Юному зоологу вручили почеcний диплом переможця та цінний подарунок.

У секції «Тваринництво» учениця 11 класу Олександровської СЗШ Дніпропетровського району Анастасія Жуковська презентувала на-

кову роботу на тему: «Ефективність лікування та профілактика гастроenterиту поросят за впливу фітопрепарату у умовах ПрАТ «Агросоюз» Синель-

20 лютого на базі ЦДЮТ «Ріднокрай» Кривого Рогу відбувся міський конкурс професійної майстерності педагогів-організаторів

«ВИТИВНИК – 2015»

Міський конкурс «Витівник» проводиться для виявлення та підтримки молодих, творчо працюючих педагогів-організаторів загальноосвітніх навчальних закладів, поширення кращого досвіду, підвищення професійної майстерності, стимулювання творчого пошуку, оригінальних форм організації змістового дозвілля дітей і підлітків.

До участі в конкурсі залучаються переможці районних етапів: педагоги-організатори загальноосвітніх навчальних закладів міста зі стажем роботи до 5 років на посаді, які не брали участь у зазначеному конкурсі на міському рівні у минулих роках.

Програма складалася з таких конкурсів: «Театралізована візитка» (2 хв.), «Музична гра із залом» (3 хв.) «Імпровізація» (5 хв.) – проведення командної гри з наданим реквізитом, згідно із жеребкування під час програми.

До складу компетентного журі конкурсу увійшли: М.Ю. Дудник-Тітаренко, методист КЗ «Інноваційно-мето-дичний центр» С.В. Поляков, директор ЦДЮТ «Ріднокрай» Інгулецького району; О.П. Іваненко, методист по роботі з дітьми об'єднанням МПДЮТ «Горицвіт»; В.М. Штиленко, завідувач організаційно-масо-

вим відділом ЦДЮТ «Дружба», Довгинцівського району; О.В. Скляр, заступник директора з на-вчально-виховної роботи КЗШ № 26 Дзер-жинського району; К.Ю. Цимбаліст, культорганізатор ЦДТ «Дівосвіт» Жовтневого району; Н.В. Венікова, педагог-організатор КЗШ № 11 Саксаганського району.

Враховувались такі критерії оцінювання: новизна, оригінальність і сучасність матеріалу; вміння заохочити аудиторію до участі в грі та відібрати гравців, чіткість пояснення правил грі та перевід до неї; створення яскравого емоційного фону для грі; різноманітність ігорових прийомів; художнє оформлення, реквізит; сценічна культура,

врахування вікових особливостей дітей. Журі визначило переможців і на-городило грамотами управління освіти і науки виконкому Криворізької міської ради педагогів-організаторів ЗНЗ міста. Серед них:

I – Яна Дорош, Криворізька педагогіч-на гімназія Довгинцівського району;

II – Марина Мітюк, КЗШ № 124 Саксаганського району;

III – Ганна Станіславова, КНТЛ № 16 Дзержинського району.

У номінаціях кращими визнані: Людмила Чернова, КЗШ № 99 Інгулецько-го району; Анастасія Вороненко, КЗШ № 36 Жовтневого району; Катерина Макогон, КСЗШ № 20 Центрально-Міського району; Ольга Туравініна, КЗШ № 110 Тернівського району.

ДОБА КОЗАЦЬКА

... Важко встановити, коли виник хутір, який розрісся до села Олександровки, і лише в другій половині ХХ ст. отримав статус селища з назвою Самарівка. Можна припустити, що він постав тут десь наприкінці XVIII – на поч. XIX ст., бо, судячи з історичних джерел, сусідні Мануйлівку (район сучасного проспекта Воронцова) було засновано козаками 1744 року. У документах Катеринославської Духовної Консисторії (1722–1897) згадується про те, що хутір Олександровка розташуваний «у 5 верстах» від Мануйлівки, і мав «7 дворів, місцевість низинна, вогка». А якщо звернутися до Метричних книг обласного архіву, то там ми натрапляємо на дату народження Костянтина Лукича Нероди – 1812 р., а в нього це й – батько Лука, чоловік тамтешній, то логічно припустити, що хутір виник ще під кінець 1800 років. Отже, з цього випливає, що у 2015 році Самарівці виповнилися, як мінімум, 200 років з гаком. Це майже збігається із заснуванням у цих місцях німецької колонії. Але ж, можливо, тут до того колись існували і козацький зимівник, тоді дата могла бути ще давнішою.

Самарівка починалася з хутора. Ймовірно, що на початках він не мав назви. З розповіді Катерини Іванівни Гаркуші (дівоче прізвище – Нерода), 1921 р.н., а та чула від своєї матері Марини Пантелеймонівни Нероди (у дівоцтві – Коваль), 1885 р.н., що колись сюди, напевне після зруйнування Запорозької Січі, як у свою вотчину, навідувалися пані, яка на старість стала слабоумною, але була благаючою. І коли вона дивні речі: наказувала витягувати перед будинком щось схоже на балію чи сучасну ванну, та й бавилася золотом і коштовностями, що їх було насипано на дно. Звідти нібиходить назва хутора Золоте Дно, або Золотий.

Вперше ми натрапляємо на назву хутір Золотий (у дещо перекрученому вигляді, що й не дивно) у доповіді, яку склав міський секретар М. Владимиров з нагоди першого століття Катеринославської міської управи. Її виголосили під час урочистого засідання 9 травня 1887 р. Зокрема, у ній говориться: «...Наглядний пример этому представлял Иозефсталь 1845 г., когда высокая вода затопила всю колонию и буквально все жители переселялись временно, до спада воды, в другие места: ни одной хаты не осталась не затопленной. Второй пример, но не в такой степени, был с такой же колонией в 1877 году, когда около половины селения также стояло в воде и между колонией и Золотой (Александровкой), где езял обыкновенно на колесах, ходили паромы».

Ще раз зустрічаємо що назуву на Метричних книгах за 1911 р. коли в Нероді Івана Никифоровича і Марини Пантелеймонівни з хутора Золотого (підкреслення наше. – М.Д.) Підгороднянської волості Новомосковського повіту народився син Іван [ф.193 оп.1 4 доп. спр. 22].

Хутір Золотий (чи Золоте Дно) започаткували три сім'ї – Нероди, Чайки Шамараї, а в кінці XIX ст. до них приєдналися ще велика родина Минаків із Новомосковська та Шулікі.

САМОДЕРЖАВСТВО

... Якщо зважати на те, що німці-колоністи мешкали в Йосипівці (Йозефсталь) аж до 1941 року, то, це поселення колоністів проіснувало загалом 152 роки.

Йозефсталь розташована за 16 км від губернського центру і за 13 км від Новомосковська. На хутір, який межував із нею, з часом з'явилися заможні хазії. Серед них –

«САМАРІВКА НА ТЛІ ІСТОРІЇ»

Книга написана на основі матеріалів Дніпропетровського державного обласного архіву, праць відомих у минулому діячів України та зарубіжки, а також дніпропетровських та вітчизняних учених.

У книзі обсягом 150 сторінок вперше простежується історія населеного пункту, який існував у безпосередній близькості до Катеринослава-І (далі – німецька колонія Йозефсталь), тобто від кінця XVIII ст. до нинішніх часів. Спочатку це був хутір Золотий, потім – село Олександровка і нарешті – селище Самарівка Індустриального району Дніпропетровська.

«Самарівка на тлі історії» отримала апробацію на науково-практичній, історико-краєзнавчій конференції «Історія міста Новомосковська, його околиць та поселень Нижнього Присамар’я», а також під час «круглого столу», організованого керівництвом Індустриальної у місті ради 25 липня 2014 р., з нагоди 45-річчя утворення Індустриального району.

Розлоге інтер‘ю з автором цього проекту М.О. Долговим з приводу книги вміщено на сторінках часопису «Вісті Придніпров’я» за 12 червня 2014 р.

На цю книгу є рецензія, завірена головою правління Дніпропетровської обласної організації Національної спілки краєзнавців України І.О. Кочергіним від 15 липня 2014 р.

У канву тексту вилегені спогади старожилів, фото, починаючи з XIX ст., зокрема документи з фондів Центрального державного архіву Санкт-Петербурга.

Книга «Самарівка на тлі історії» адресується краснавцям, історикам, небайдужим мешканцям нинішньої Самарівки і усім людям щоб відновити зв’язок поколінь та відтворити історичну пам’ять, а також навчальним закладам та бібліотечним мережам. Наводимо декілька уривків з цієї книги.

Чайкі Семен Маркович, Чайка Харитон Устимович, Чайка Елісей Андrijович та Минаків Іван Єгорович (Георгійович). Останньому, може, трохи пощастило, бо не дожив до розкуркулення.

Вони мали багаті господарства. Скажімо, Минакі володіли дубовими угіддями і (зверніть увагу!) отарами овець. Єгор (Георгій) Михайлович жив із сином Яковом на Старій Огріні й був купцем 2-ї гільдії та 11 років обірався старостою церкви Святого Миколая і за це мав нагороди золоту медаль і похвальні листи, як викарбовано церковно-слов’янськими літерами на мармуровому надгробку (там, у дворі за церквою і досі є надгробки його і дружини Ганні). До речі, місцевість розташована на пісках. Там, де Шиянка впа-

ла Оскільки Йозефсталь була розташована на острові, то для зв’язку із землею було споруджено три невеликі греблі-переправи: одна – у районі нинішніх дач, там, де височіла козацька могила; друга – напроти хутора, де жили і живуть Рябинські, та третя – недалеко від селища Шевченкового. Біля останньої курсував ще й пором до Рильського, там, де зараз Нова Огріні, а точіше Ксенівка.

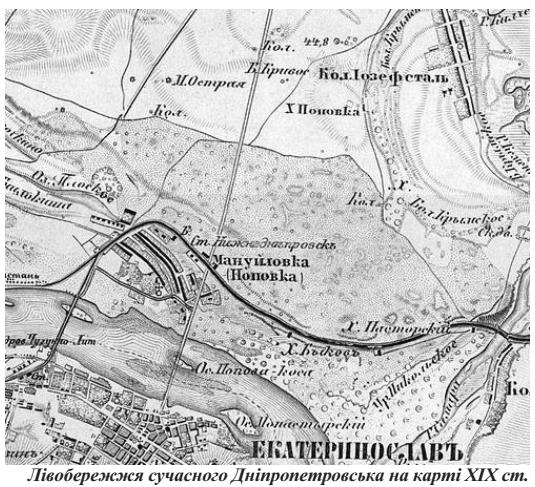
На 1914 р. у Йозефстали, де проживало 1553 мешканці, було три вітряки, дві кірхи: лютеранська, яку відвідували 503 вірніх, і менонітська, яку відвідувало 45 парафіян. (Уявляєте, як на всю округу лунали дзвони!) Діяла одна школа із бібліотекою, працювало 5 кузень. А навколо було 83 десятини лісу!

Цікаво, що німець С. Контеніус зініціював тут розвиток шовкопрядів для продажу шовку-сирія (за 1 фунт, що дорівнювало 409,5 г, платили 16 карбованців!).

Про високий рівень розвитку всіх інфраструктур поселення, у т.ч. і в сільському господарстві, свідчить поголів’я худоби, зокрема коней було 505, корів – 401, а у 1921 р. було навіть 4 воли. Після 1917 р. всі показники по Йозефстали неухильно почали знижуватися.

**ДИКТАТУРА ПРОЛЕТАРІАТУ:
ЗБРОЙНИЙ ОПІР
НОВОМУ РЕЖИМУ**

Селяни чинили опір радянів. 1918 року навіть з хутора Олександровки декілька чоловіків воювали у 1918 р. у загоні отамана Федора Сторубля з Мануйлівки (як правило, радянська влада всіх борців за волю України намагалася очорнити, називаючи їх бандитами; недалеко від них відійшло й нинішнє керівництво Російської Федерації у ставленні до теперішніх українців), а інші співчували їхній боротьбі. З документів дізнаємося прізвища хуторян-повстанців. Так, Шамрай Марко Федорович і Шамрай Павло Данилович були в загоні командарми. У цьому ж загоні, який боровся за самостійну Україну, воював і один з моїх дідів – Сергій Іванович Минак (пізніше він 5 місяців воював проти червоних у 1919 р. в армії

Екатеринівська сучасного Дніпропетровська на карті XIX ст.

Денікіна, але під Синельниковим потрапив у полон). Ті самі документи свідчать, що він разом з Миколою Федоровичем Неродою нібито проводив агітацію проти вступу до колгоспу. Але радянський режим вимагав чергових жертв, і кровожерність його була невситимою.

До «ворогів народу» долучили й колишніх «петлюрівців» та активних «українських націоналістів» Жилу Григорія Ларіоновича та Шинкаренка Саву Івановича. Навряд чи вони знали, що таке націоналізм. Це були звичайні патріоти своєї землі. Певно ж, під тортурами на допитах їх змусили написати те, чого вимагало слідство. Ось свідчення Минака С.І.: «По своему убеждению я – украинский националист с самого начала Соввласти. Я был активным ее противником, и по день ареста не прекращал борьбы за отделение Украины от СССР...» [ф 6478, оп. 2 спр. 85].

У 1920 р. молодий Микола Минак мав намір воювати у складі врангелівського війська рядовим, але мати пішла до Полівниці в розташування військової частини і відкупила його. Щоправда, перед цим як покарання йому «всипали» шомполів...

За оцінкою старшого наукового співробітника відділу історії України 20-30-х років, кандидата історичних наук Людмили Гриневич «абсолютна більшість селян виявляла нелояльність до влади». Такий висновок зроблено на підставі статистичних зведен, які готовувало ОГПУ для вищого керівництва. Тільки в 1930 році (на той час ОГПУ вже «розкуркурило» та депортувало близько 11 тисяч потенційних організаторів заворушень) в Україні було зафіксовано майже 4 тисяч повстань, у яких взяли участь мільйон осіб!

У статистичних даних бачимо, що серед охоплених масовими виступами по всій Україні 16 округів, окрема і Дніпропетровська...

Микола ДОЛГОВ,
кандидат філологічних наук,
член Дніпропетровського
генеалогічного товариства

Річка Кільчень в районі Самарівки

Мое Придніпров'я

4 • 45 років тому (1970 р.) у Дніпропетровську відкрито обласну бібліотеку для юнацтва імені Михайла Сєтєва.

7 • 115 років тому (1900 р.) у Катеринославі вийшов перший номер нелегальної робітничої газети «Юліанійський рапочий». Припинила існування 1903 р.

9 • 105 років тому (1910 р.) народилася Галина Ісааківна Мазепа-Коваль, українська та венесуельська художниця, ілюстратор, графік-модерніст, дитинство якої минуло в Катеринославі. З 1921 р. на еміграції. Померла 30 червня 1995 р.

13 • 145 років тому (1870 р.) народився видатний український архітектор, скульптор, художник Олексій Якович Сокіл. Тривалий час мешкав у Кам'янському (Дніпродзержинську). Автор пам'ятника «Прометей розкутий» (відкрито 7 листопада 1922 р.). Помер 23 вересня 1939 р.

• 75 років тому (1940 р.) у селі Карнаухівка поблизу Дніпродзержинська народився Петро Євлампійович Куценко, скульптор. Працює в галузі монументальної та декоративної скульптури.

14 • 235 років тому (1780 р.) освічено новозбудовану дерев'яну церкву Преображення Господнього в слободі Волоській (сучасне с. Волоське Новоолександровської сільради Дніпропетровського району).

18 • 125 років тому (1890 р.) у Катеринославі народився Володимир Михайлович Корецький, український вченний-юрист, фахівець у галузі міжнародного права і загальній історії держав та права, академік Академії наук УРСР з 1948 р. В 1960-1970 рр. був членом Міжнародного суду ООН в Гаазі. Помер 25 липня 1984 р.

21 • 110 років тому (1905 р.) у с. Гулатівці Новомосковського району народився Георгій Аврамович Невечеря, художник. Викладав у Дніпропетровському художньому училищі в 1936-1952 рр. Відомий у галузі побутового жанру та пейзажу. Помер 19 листопада 1968 р.

23 • 270 років тому (1745 р.) народився Іван Єгорович Старов, російський архітектор. З 1790 р. працював у Катеринославі, склав проект планування міста, спорудив палац Г. Потьомкіна. Помер 17 квітня (5 - за ст. ст.) 1808 р., похований у Петербурзі.

25 • 240 років тому (1775 р.) створена Азовська губернія, до складу якої належала лівобережна частина сучасної Дніпропетровської обл. Існувала до 1783 р., коли була об'єднана з Новоросійською губернією в Катеринославське намісництво.

26 • 230 років тому (1785 р.) освічено новозбудовану дерев'яну Петровську церкву слободи Петровської (сучасне с. Петровське Приильнянської сільради Солонянського району).

• 55 років тому (1960 р.) у Дніпропетровську відкрито кінотеатр «Факел».

28 • 75 років тому (1940 р.) народилася Людмила Володимирівна Тверська, мистецтвознавець, член НСХУ. Багато років очолювала Дніпропетровський художній музей.

Календар підготувала Ярина ГОЛУБ, завідувачка краснавчого відділу обласної наукової бібліотеки

1 • 120 років від дня народження Андрія Петровича Ковалівського (1895-1969), українського історика-художнівця і етнографа.

2 • 250 років від дня народження Тимофія Федоровича Осиповського (1765-1832), російського і українського математика та філософа-раціоналіста. Учитель М.В. Остроградського.

17 • 102 років від дня народження Івана Павловича Пулюя (1845-1918), українського фізика, електротехніка, винахідника, організатора науки, громадського діяча.

• 125 років від дня народження Константина Сергійовича Малюшкевича (1890-1937), українського церковного діяча, єпископа УАПЦ.

3 • 280 років від дня народження Ігнація Красінського (1735-1801), польського писемника, поета, драматурга і публіциста, діяча культури польського Просвітництва.

• 75 років тому (1940) створено Комітет України Канади (КУК) з осередком у м. Вінніпє, провінції Манітоба. (Нині - Конгрес Українців Канади).

4 • 125 років від дня народження Тимофія Даниловича Страхова (1890-1960), українського вченого в галузі мікології та фітопатології, педагога, члена-кореспондента АН УРСР з 1948 р.

• 125 років від дня народження Леоніда Константиновича Коровіцького (1890-1976), українського терапевта, австрійського архієпископа (єпископа) з династії Габсбургів.

• 75 років тому (1940) у Кракові створено Революційний пробіг ОУН на чолі з Степаном Бандерою.

• 75 років тому (1940) радянські каральни загони розпочали депортацію населення західних областей України, що охопила 220 тисяч осіб.

11 • 150 років від дня народження Василя Степановича Кульженка (1865-1934), українського видавця, культурного діяча, педагога.

12 • 350 років від дня народження Рудольфа Якова Камерариуса (Камерера) (1665-1721), німецького лікаря, ботаніка.

• 150 років тому (1865) Д.І. Менделєєв захистив докторську дисертацію «Про сполучки спирту з водою», де виклав основні засади науки про розчини.

• 120 років від дня народження Анатолія Галактіоновича Петрицького (1895-1964), українського живописця і театрального художника.

13 • 150 років від дня народження Григорія Львовича Любомирського (1865-1937), українського музикознавця, педагога, композитора.

14 • 140 років від дня народження Теодора Рожанковського (1875-1970), українського вченого, судді, правника, політичного і військового діяча, першого команданта УСС.

• 130 років від дня народження Володимира Дмитровича Коваля (1885-1927), українського вченого-агронома, лідера кооперативного руху, одного із засновників Центральної Ради, її скликарника.

• 150 років від дня народження Єгора Івановича Орлова (1865-1944), українського хіміка-технолога, академіка ВУАН з 1929 р.

15 • 120 років від дня народження Олександра Юліановича Кульчицького (1895-1980), українського філософа, психолога, соціолога, громадського і освітнього діяча (Франція).

• 130 років від дня народження Сінклера Люїса (1885-1951), американського письменника, першого в США лауреата Нобелівської премії з літератури (1930).

8 • 120 років від дня народження Олександра Юліановича Кульчицького (1895-1980), українського філософа, психолога, соціолога, громадського і освітнього діяча (Франція).

• 125 років від дня народження Семена Семеновича Богатирьова (1890-1960), українського і російського

музикознавця, композитора і педагога.

9 • 150 років від дня народження Еріха Дагоберта фон Дригальського (1865-1949), німецького географа, геофізика, полярного дослідника.

• 150 років від дня народження Стелли Патрік Кембелл (справж. - Beatrix Стелла Таннер) (1865-1940), англійської актриси.

• 100 років від дня народження Бориса Федоровича Андрієвського (1915-1982), російського кіноактора.

10 • 125 років від дня народження Бориса Леонідовича Пастернака (1890-1960), російського поета, прозаїка, перекладача, лауреата Нобелівської премії з літератури (1958).

• 120 років від дня народження Василя Вишневаного (справж. - Вільгельм Франц фон Габсбург-Лотрінген) (1895-1948), українського військового діяча, полковника Легіону Українських Січових Стрільців, політика, дипломата, поета, австрійського архієпископа (єпископа) з династії Габсбургів.

• 75 років тому (1940) у Кракові створено Революційний пробіг ОУН на чолі з Степаном Бандерою.

• 75 років тому (1940) радянські каральни загони розпочали депортацію населення західних областей України, що охопила 220 тисяч осіб.

11 • 150 років від дня народження Василя Степановича Кульженка (1865-1934), українського видавця, культурного діяча, педагога.

12 • 350 років від дня народження Рудольфа Якова Камерариуса (Камерера) (1665-1721), німецького лікаря, ботаніка.

• 150 років тому (1865) Д.І. Менделєєв захистив докторську дисертацію «Про сполучки спирту з водою», де виклав основні засади науки про розчини.

• 120 років від дня народження Анатолія Галактіоновича Петрицького (1895-1964), українського живописця і театрального художника.

13 • 150 років від дня народження Григорія Львовича Любомирського (1865-1937), українського музикознавця, педагога, композитора.

14 • 140 років від дня народження Теодора Рожанковського (1875-1970), українського вченого, судді, правника, політичного і військового діяча, першого команданта УСС.

• 130 років від дня народження Володимира Дмитровича Коваля (1885-1927), українського вченого-агронома, лідера кооперативного руху, одного із засновників Центральної Ради, її скликарника.

• 150 років від дня народження Єгора Івановича Орлова (1865-1944), українського хіміка-технолога, академіка ВУАН з 1929 р.

15 • 120 років від дня народження Олександра Юліановича Кульчицького (1895-1980), українського філософа, психолога, соціолога, громадського і освітнього діяча (Франція).

• 130 років від дня народження Сінклера Люїса (1885-1951), американського письменника, першого в США лауреата Нобелівської премії з літератури (1930).

8 • 120 років від дня народження Олександра Юліановича Кульчицького (1895-1980), українського філософа, психолога, соціолога, громадського і освітнього діяча (Франція).

• 125 років від дня народження Семена Семеновича Богатирьова (1890-1960), українського і російського

музикознавця, композитора і педагога.

16 • 225 років від дня народження Антона Антоновича Шімзера (1790-1838), австрійського та українського скульптора. Із 1812 р. жив і працював у Львові.

• 275 років від дня народження Джамбатіста Бодоні (1740-1813), італійського друкара, видавця, художника-шифрографа і гравера.

• 170 років від дня народження Джордана Кенніана (1845-1924), американського журналіста, мандірника, письменника, автора книг про Сибір і сибірське заслання.

17 • 130 років від дня народження Юрія Жевченка (1885 -бл. 1938), українського церковного діяча, спискової УАПЦ.

18 • 360 років від дня народження П'стро Джованні Гварнері (1655-1720), італійського скрипкового маїстра, старшого сина Андреа Гварнері.

• 270 років від дня народження АLESSANDRO D'ANGELO (1745-1827), італійського фізика, хіміка і фізіолога, одного з творців наук на прикладній електриці. Сконструював першу електричну батарею - Вольтів стовп.

• 190 років від дня народження Мора Йокай (1825-1904), угорського письменника, публіциста, театрального критика, видавця, громадського та політичного діяча.

• 160 років від дня народження Георгія Фрідріха Генделія (1685-1759), німецького композитора, органіста, диригента епохи бароко. Тривалий час жив у Великій Британії.

• 125 років від дня народження Костя Киселівського (1890-1974), українського письменника і громадсько-культурного діяча, лікаря. Співзасновник таємного товариства «Братство тарасівців».

24 • 150 років від дня народження Івана Львовича Лини (1865-1923), українського письменника і громадсько-культурного діяча, лікаря. Співзасновник таємного товариства «Братство тарасівців».

• 130 років від дня народження Честера Вільяма Німіса (1885-1966), американського адмірала. 2 вересня 1945 р. від імені США прийняв капітуляцію Японії.

25 • 110 років від дня народження Павла Павловича Вірського (1905-1975), українського балетмейстера. 1940 р. заснував Ансамбл української пісні і танцю (нині - Національний заслужений академічний ансамбль танцю України ім. П.П. Вірського).

26 • 130 років від дня народження Миколи Івановича Федюка (1885-1962), українського живописця, майстра пейзажу.

27 • 140 років від дня народження Володимира Петровича Філатова (1875-1956), українського офтальмолога та хірурга, академіка АН УРСР з 1939 р. Засновник і перший директор (у 1936-1956 рр.) Інституту очних хвороб і тканинної терапії НАМН України (Одеса).

28 • 180 років тому вийшло в світ перше видання «Калевалі», кarelо-фінського народного епосу про подвиги і пригоди герояв казкової країни Калеви, обробку якого здійснив Еліас Ленгріт.

• 125 років від дня народження Осіна-Романа Йосафатовича Сорохтєва (1890-1941), українського живописця, графіка і карикатуриста.

грою біохіміка та фізіолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології і медицини (1943).

• 110 років від дня народження Дмитра Васильовича Нітченка (псевд. - Дмитро Чуб) (1905-1999), українського педагога, письменника, літературознавця, громадського діяча (Австро-Угорщина).

22 • 560 років від дня народження Йоганна Рейхліна (1455-1522), німецького філософа, гуманіста.

• 175 років від дня народження Августа Бебеля (1840-1913), діяча німецького і міжнародного робітничого руху, одного з засновників і керівників німецької соціал-демократії та Інтернаціоналу.

• 125 років від дня народження Віктора Мусійовича Коровичинського (1890-1949), українського живописця.

23 • 330 років від дня народження Георга Фрідріха Генделія (1685-1759), німецького композитора, органіста, диригента епохи бароко. Тривалий час жив у Великій Британії.

• 125 років від дня народження Костя Киселівського (1890-1974), українського письменника і громадсько-культурного діяча, лікаря. Співзасновник таємного товариства «Братство тарасівців».

24 • 150 років від дня народження Івана Львовича Лини (1865-1923), українського письменника і громадсько-культурного діяча, лікаря. Співзасновник таємного товариства «Братство тарасівців».

• 130 років від дня народження Честера Вільяма Німіса (1885-1966), американського адмірала. 2 вересня 1945 р. від імені США прийняв капітуляцію Японії.

25 • 110 років від дня народження Павла Павловича Вірського (1905-1975), українського балетмейстера. 1940 р. заснував Ансамбл української пісні і танцю (нині - Національний заслужений академічний ансамбль танцю України ім. П.П. Вірського).

26 • 130 років від дня народження Миколи Івановича Федюка (1885-1962), українського живописця, майстра пейзажу.

27 • 140 років від дня народження Володимира Петровича Філатова (1875-1956), українського офтальмолога та хірурга, академіка АН УРСР з 1939 р. Засновник і перший директор (у 1936-1956 рр.) Інституту очних хвороб і тканинної терапії НАМН України (Одеса).

28 • 180 років тому вийшло в світ перше видання «Калевалі», кarelо-фінського народного епосу про подвиги і пригоди герояв казкової країни Калеви, обробку якого здійснив Еліас Ленгріт.

• 125 років від дня народження Осіна-Романа Йосафатовича Сорохтєва (1890-1941), українського живописця, графіка і карикатуриста.

• 140 років від дня народження Ганні Петровівни Затиркевич-Карпинської (1855-1921), української актриси.

• 110 років від дня народження Уласа Олексійовича Самчука (справж. - Данилічук) (1905-1987), українського письменника, журналиста і публіциста (Канада).

• 180 років від дня народження Михаїла Йосиповича Мікешиня (1835-1896), білоруського та російського скульптора та графіка, ілюстратора Т. Шевченка, автора проекту пам'ятника Б. Хмельницькому в Києві.

• 150 років від дня народження Федора Захаровича Омельченка (1865-1924), українського мікروبіолога, патоморфолога, антрополога, академіка АН УРСР з 1921 р.

• 200 років від дня народження Жана-Луї-Ернеста Месонського (1815-1891), французького живописця.

• 180 років від дня народження Михаїла Йосиповича Мікешиня (1835-1896), білоруського та російського скульптора та графіка, ілюстратора Т. Шевченка, автора проекту пам'ятника Б. Хмельницькому в Києві.

• 150 років від дня народження Федора Захаровича Омельченка (1865-1924), українського мікروبіолога, патоморфолога, антрополог